

KOSGEB GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ KURSLARINA KATILAN KATILIMCILARIN GİRİŞİMCİLİK PROFİLİNE YÖNELİK BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Metin ULUKÖY

Yard. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi
Bandırma İİBF İşletme Bölümü
mulukoy@hotmail.com

Cemalettin DEMİRELİ

Yard. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
cemalettindemireli@gmail.com

Vasfi KAHYA

Öğr. Gör., Dumlupınar Üniversitesi
Hisarcık MYO
vasfikahya@gmail.com

ÖZ

Çalışmanın amacı, KOSGEB (Küçük ve orta ölçekli sanayi geliştirme ve destekleme idaresi) girişimcilik eğitimi kurslarına katılan katılımcıların girişimcilik özelliklerini ölçmek ve alınan bu eğitimlerin katılımcılarda girişimcilik potansiyelini ortaya çıkarıp çıkarmadığını analiz ederek çözüm önerilerinde bulunmaktır. Bu kapsamda çalışmada literatür araştırması sonucunda 5'li Likert ölçeği kullanılarak oluşturulan anket formu güvenilirlik analizine tabi tutulmuş elde edilen veriler analiz edilerek çözüm önerilerinde bulunulmuştur. Araştırma sonucunda KOSGEB tarafından verilen girişimcilik eğitiminin girişimcilik bilincini oluşturmada ciddi katkı sağladığı fakat uygulamada verilen girişimcilik eğitiminin başarı düzeyinin düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik Eğitimi, Girişimcilik Özellikleri, KOSGEB.

A FIELD SURVEY ENTREPRENEURIAL PROFILE OF PARTICIPANTS WHO ARE PARTICIPATING IN KOSGEB ENTREPRENEURSHIP EDUCATION COURSE

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine entrepreneurial skills of participants of entrepreneurship training provided by KOSGEB (The Institution for the Support of Small and Medium size Enterprises) and to offer solutions through analyzing whether this training has revealed the potentiality of participants' entrepreneurial skills. In this regard, the survey form that was developed by using 5 point Likert scale through literature review has been put to reliability test and some solutions has been offered by analyzing the obtained data. As a result of the study, it seems that entrepreneurship training provided by KOSGEB has a great influence on creating entrepreneurial awareness; however, the success of the entrepreneurship training seems rather low in practice

Keywords: Entrepreneurship Education, Entrepreneurship Features, KOSGEB.

GİRİŞ

Girişimcilik günümüzün en büyük sosyal ve ekonomik güçlerinden biri olarak görülmektedir (Erdoğan, 2009, s.40). Ülkelerin ekonomik anlamda büyümesi ve gelişmesi o ülkenin girişimcilik kültürünün gelişmesi ile mümkün olmaktadır. Bir ülkede girişimcilik kültür haline getirilmiş ve girişimcilik bilinci geliştirilmiş ise o ülkenin işveren sayısında, üretiminde ve ekonomisinde önemli ölçüde büyüme ve gelişme söz konusu olmaktadır.

Son yıllarda özellikle girişimcilik faaliyetlerine yönelik ilginin artması girişimciliğe verilen önemi daha da arttırmıştır. Girişimciliğin ülke gelişiminde ve toplumsal refahın artmasında etkili olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ülkeler girişimciliğin gelişmesi için girişimcilik eğitimlerine ayrı bir önem vermektedirler. Girişimcilik eğitimlerinin, toplumda girişimcilik kültürünün gelişmesinde önemli bir etkiye sahip olmasından dolayı Avrupa komisyonu eğitim yoluyla girişimci beyinlerin teşvik edilmesi gerektiğini belirtmiştir (Raposo ve Paço, 2011, s.454).

Girişimcilik eğitimleri ile iş fikirlerinin değerlendirilmesi, finansman kaynaklarının araştırılması, iş planının hazırlanması ve hukuki süreçlerin takibi olmak üzere birçok konuda girişimci adayları desteklenmektedir (Erdoğan, 2009, s.19).

Son yıllarda Türkiye'nin ekonomik anlamda büyümesinde girişimcilerin önemli katkısı olduğu görülmektedir. Özellikle girişimcilik kültürünü arttırmak, girişimcilik bilincini oluşturmak ve istihdam olanaklarını arttırmak için faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu faaliyetleri KOSGEB uygulamalı girişimcilik eğitimleri ile gerçekleştirmektedir. KOSGEB bu eğitimlerle sadece girişimcilik bilincini oluşturmamakta aynı zamanda iş fikri olan girişimcileri hibe ve kredi olanakları ile desteklemektedir. KOSGEB 2010-2013 yılları arasında yaklaşık 120.000 kişiye eğitim vermiştir, KOSGEB uygulamalı girişimcilik eğitimi verirken kişilerin eğitim seviyesine bakmaksızın iş fikri olan ve girişimci olmak isteyenlere eğitim vermektedir. Bu kapsamda KOSGEB'in bu girişimcilik eğitimleri sonrası ödediği hibe ve kredi yaklaşık 85 milyonu TL'yi aşmaktadır. Bu oran eğitim alan kişi sayısı dikkate alındığında düşük görünmesine rağmen, girişimcilik bilincinin oluşması adına önemli bir değer olarak görülmektedir.

Türkiye'de girişimcilik eğitimi üzerine yapılmış çalışmalar incelendiğinde 2000'li yıllardan önce yapılmış makale bulunmamaktadır (Bozkurt 2011, s.59). Genel olarak çalışmalar incelendiğinde girişimcilik özellikleri ve girişimcilik kültürünün oluşmasına yönelik çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Konunun geçmişten günümüze nasıl incelendiğini görmek açısından yapılan literatür taraması sonucunda yabancı kaynaklarda konunun uzun yıllardan beri incelendiğini fakat Türkiye açısından durumun böyle olmadığı görülmektedir. Çalışmada KOSGEB'in uygulamalı girişimcilik eğitimlerinin verimli olup olmadığı ve bu eğitimlerin girişimcilik bilincinin oluşmasına katkı sağlayıp sağlamadığı incelenmektedir.

1.GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİ

Girişimcilikle ilgili literatür incelendiğinde girişimcilik kavramı ilk kez J.B. Say tarafından üretim faktörlerinden biri olarak değerlendirilmiş zamanla üretim faktörlerinin önemli bileşeni olarak kabul edilmiştir (Aytaç, 2006, s.141).

Girişimci mal ve hizmet üretmek üzere kar ve zarar riskini göze alarak, sahip olduğu sermayeyi yatırma dönüştüren kişidir. Mal ve hizmet üretmek amacıyla yapılan yatırım etkinliklerine girişim, söz konusu işin sürekli ve bir meslek olarak sürdürülmesine ise girişimcilik olarak ifade edilmektedir (Küçük, 2009, s.23). Aynı zamanda girişimcilik herhangi büyüklükteki bir işletmenin kurulması veya kurulan işletmenin geliştirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan, 2012, s. 27). Hisrich ve Peters (2001)

girişimciyi emek, hammadde ve diğer varlıklara daha büyük değer katacak şekilde bir araya getiren kişi olarak tanımlamaktadır (Aytaç, 2006: 141). Girişimci her türlü riski üzerine alarak gereksinim ve ihtiyaçlara yönelik mal ve hizmet üreten kişidir. Girişimci mal ve hizmet üretirken tüketicilerin beklenti ve ihtiyaçlarına göre mal ve hizmet üretir. Bu kapsamda girişimci karlı gördüğü bir iş için sermayesini ve emeğini riske ederek pazara girme cesareti gösteren kişidir (Küçük,2009, s.26).

Girişimcilik literatürü kavramı incelendiğinde girişimcilik özelliklerinin oluşmasına katkı sağlayan birçok davranışsal ve algısal özelliğin olduğu ifade edilmiştir. Bu özellikler;

Risk Alma; Girişimci kavramı tanımlanırken her türlü riski alabilen kişi olarak tanımlanmaktadır (Küçük, 2009, s.23) Başka bir tanımda ise başarılı bir girişimci kabul edilebilir riskleri göze alabilen kişi şeklinde ifade edilmektedir (Erdoğan, 2009, s.54). Tanımlar dikkate alındığında risk alma girişimciliğin önemli özelliklerinden biri olarak görülmektedir (Mohanty, 2005, s.12). Risk alma başarıya motivasyonu ile ilişkili olduğu da görülmektedir. (Henry vd., 2003, s.38). Girişimciler diğer insanlara göre daha fazla risk almaya isteklidirler. Risk alma, girişimci için gerekli olan bir ön koşul olarak kabul edilmektedir. Sonuç olarak Girişimci, katlandığı riski avantaja dönüştürmeli ve bundan da fayda sağlamayı bilmelidir (Macko ve Tyszka, 2000, s. 470).

Fırsatları değerlendirme; Girişimciler başkalarının göremediği fırsatları görebilme özelliğine sahiptirler. Bu özelliklerinden dolayı çevreyi iyi analiz etmektedirler. Girişimciler analiz sonucunda elde ettikleri bilgi sayesinde, fırsat yaratmak için yenilikçi ve yaratıcı olmakta, orijinal pazar nişleri ortaya çıkarmakta, kaynakları bulmakta ve işi şansa bırakmayarak bilinçli çaba göstermektedirler. Başarılı bir girişimci, kaynak, yapı ve stratejiden daha fazla fırsat üzerine odaklanmaktadır (Naktiyok, 2004, s. 25). Fırsatların fark edilmesi ve değerlendirilmesinin girişimcinin özellikleri arasında sayılmasının en önemli nedeni; fırsatların herkes tarafından algılanıp değerlendirilememesidir. Dolayısıyla başarılı bir girişimci bu fırsatları hızlı bir şekilde fark edip değerlendirebilmesi durumunda başarıyı yakalayabilmektedir. (Yeniçeri, 2005, s.448)

Yenilikçilik; Yaratıcı bir fikre katma değer katarak ürün ya da hizmet üretimine dönüştürme süreci olarak tanımlanmaktadır (Korkmaz, 2012: 213). Drucker'a göre (1985) yenilikçilik, girişimciliğin bir aracıdır ve refah oluşturmak için yeni bir kapasite

meydana getiren kaynakları sağlayan bir eylemdir (Satı ve Işık, 2011:540, Kaya, 2011, s.83). Özellikle girişimciler sürekli olarak yeni ürünler, yeni üretim süreçleri, yeni pazarlar, yeni yöntemler ve yeni organizasyon yapısı ortaya koymaktadır (Mohanty, 2005, s.6). Aynı zamanda girişimcilik yenilik yapma ve yaptığı yenilikleri iş dünyasında somut ticari ürünlere dönüştürebilme kapasitesine sahiptir (Küçük, 2009, s.24)

Özgüven; Girişimciyi etkileyen özelliklerden biride özgüvendir. Girişimciler çevrelerinde olup biten olaylar karşısında ölçülü ve hesaplı riskleri almayı sevmeleri özgüven olarak ifade edilmektedir. Girişimciler organizasyonlarının faaliyetlerini başarılı bir şekilde sürdürebilmek için kendilerine güvenmelidirler. Bu durum aynı zamanda sorumluluk alma duygusunun üst noktaya taşınması anlamına gelmektedir. (Yeniçeri, 2005, s. 448). Girişimci sorumluluk aldığı konularda mücadele etme ve sorunlarla karşılaştıklarında çözme becerisine sahiptir. Bu sayede; işleri zamanında yapmak, doğru karar almak ve işlerin planlandığı şekilde uygulamaktır (Napier vd., 2006, s.38).

Kararlılık; Girişimciliğin önemli özelliklerinden biri olan Kararlılık, azim ve sebatı ifade eder. Bir girişimci pek çok özellikle girişimci hedeflerine ulaşma kararlılığında olan kişidir. Girişimci aldığı kararları uygulamada ısrarcıdır. Bu süreçte girişimci karşılaşabileceği her sorunu çözme eğilimindedir. Girişimci sorunları olduğu gibi kabul etmek yerine çözüm yolları arar ve karar vermekten çekinmez. (Erdoğan, 2009, s.54).

Vizyon; Bir işletmenin değerlerini, içinde bulunduğu durumu, ulaşmak istediği hedefleri belirleyen ve çalışanları ortak bir amaç etrafında bütünleştirerek, örgütü hedeflenen geleceğe doğru yönlendiren bir süreç” olarak tanımlanmaktadır (Çetin, 2009 s.97).

Bu kapsamda girişimciler geleceğe odaklanan kişilerdir. Girişimciler firmalarının geleceği ile ilgili vizyona sahiptirler. Girişimciler gelecekte nereye varmak istediklerini, gelecekte ne yapmak istediklerini ve hedeflerine nasıl ulaşacaklarını önceden planlayan kişilerdir. Bunun için gelecekle ilgili beklentilerini bugünden planlar. Örneğin Apple Şirketinin sahibi Steve Jobs bu vizyona çocukluğundan iş dünyasına kadar korumuş ve şirketini mikro bilgisayarlar üzerine kurgulamıştır. Bu vizyon Apple şirketini pazarda en güçlü konuma yükseltmiştir (Kuratko ve Hodgetts, 2008, s.36).

Yüksek Başarı Güdüsü; Başarı ihtiyacı girişimsel davranışı yönlendiren bir faktördür. Yüksek başarı ihtiyacına sahip olan bir birey, kendine güvenir, hesaplanmış riskler almaktan hoşlanır, çevresini aktif olarak araştırmaktan haz duyar ve yaptığı bir şeyi nasıl daha iyi yapacağını araştırır (Kaya vd, 2011, s. 83).

Mc Clelland (1961) göre yüksek başarı güdüsü, girişimcilik davranışlarını etkileyen önemli bir faktördür.. Özellikle başarıma ihtiyacı, insanları girişimciliğe sevk etmekte ve amaçların belirlenmesine katkıda bulunmaktadır (Korkmaz, 2012, s.212).

İletişim Becerisi; İletişim becerisi, bilgi duygu ve düşünce ve becerilerin en iyi şekilde başkalarına aktarılması süreci olarak ifade edilmektedir (Karagöz ve Kösterelioğlu, 2008:82). İletişim becerisi kendini tanımak ve kendini doğru ifade etmektir, İletişim becerisi, sosyal kabiliyet, Sosyal algı, ikna ve sosyal uyum ile ilişkilidir (Henry, vd., 2003, s.45). Aynı zamanda sosyal algısı yüksek olan girişimci etrafındakileri daha kolay etkiyebilmektedir. Girişimci iş görenleri vasıtasıyla amaçlara ulaşmayı hedefleyen, bu iş görenleri emir ve komuta ile yönlendiren kişi olduğuna göre kendisi ve astları arasında iletişimin önemi oldukça büyüktür. Bu yüzden girişimci iletişim becerilerini etkili kullanmaktadır.

Liderlik Yönlü; Liderlik, belirli hedeflere ulaşabilmek için başkalarını etkileyen önemli bir özelliktir. Liderlik için üç yaklaşım söz konusudur. Bu yaklaşımlar; özellik yaklaşımı, davranışsal yaklaşım ve İhtimal yaklaşımıdır. Özellik yaklaşımında lider sonradan olunmaz, doğulur önermesini savunmaktadır. Davranışsal yaklaşımında ise etkili lider kesin bazı karakteristik özelliklere sahiptir. İhtimal yaklaşımında ise tek başına iyi lider olunmaz en iyi sonuçlar ekip olarak alınan kararlarla gerçekleşmektedir (Henry, vd., 2003, s.43-44).

Girişimcide hedeflerine ulaşabilme adına liderlik özelliklerine sahip olmalıdır. Lider başkalarını amaçlarına yönlendiren kişidir. Girişimci, liderlik özelliği ile iş görenleri amaçlarına doğru yönlendirirken kendi karizmatik özelliklerini kullanmalıdır. Girişimci İş görenlerini amaçlarına hedeflerine inandırmalı ve yönlendirmelidir.

İçsel Kontrol; Girişimciliğin önemli özelliklerinden biri olan içsel kontrol, girişimci özelliği olarak kabul edilmektedir. (Kaya, vd. 2011, s.82-83).İçsel kontrol girişimciye hareketlerinde bağımsız olma ve kendi önceliklerini belirleme imkanı vermektedir. Bu özellik, yüksek başarı, motivasyon, k sorumluluk alma isteği ve

kendine güven ile uyumludur (Kuratko ve Hodgetts, 2008, s.34). Bu durum girişimciye eylemlerinde bağımsız olma ve kendi özelliğini ortaya koyabilme fırsatı vermektedir.

Bağımsızlık Arzusu; Girişimci olmanın ana sebeplerinden birisi de kendi işinin patronu olma isteği yani bağımsızlık ihtiyacıdır. Bağımsızlık özgür hareket edebilme, karar almayı ifade etmektedir (Erdoğan, 2009, s.55).Bağımsızlık arzusu çağdaş girişimciler arkasındaki itici güçtür (Kuratko ve Hodgetts, 2008, s.36). Bağımsızlık arzusu, bağımsız bir kişilik oluşturmayı ve kendi işlerini hiçbir bürokratik baskı olmadan gerçekleştirmeyi ifade etmektedir. Bunun birçok araştırmacılar bağımsızlık arzusunu girişimcinin karakteristik özellikleri arasında saymaktadır (Izedonmi ve Okafar, 2005, s.174; Kuratko ve Hodgetts, 2008, s.36; Mohanty, 2005, s.4).

Belirsizliğe Karşı Tolerans; Belirsizliğe karşı tolerans, durumların net olmadığı zamanlarda mantıklı tavırlar sergileyebilmektir. Girişimcilerin risk alma ve belirsizliğe karşı tolerans kabiliyetleri, baskı altında çalışma koşulları ile daha kolay mücadele etmesine yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda belirsizliğe karşı tolerans girişimcilik sürecini etkileyen bir motivasyon aracı olduğu görüldüğü ifade edilmektedir (Shane vd., 2003, s.265-266).

Bu özellikler aşağıdaki Tablo'1 de özetlenmiştir.

2.GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ

Girişimcilik literatürü incelendiğinde girişimciliğin öğrenebilir bir disiplin olduğu pek çok yazar tarafından ifade edilmektedir (Raposo ve Paço: 2011, s.454; Saravanakumar ve Saravan, 2012, s.317; Rapidere, 2012, s.11016). Bu bağlamda girişimcilik eğitimi ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Girişimcilik eğitimi, girişimcilik sürecinde katılımcıların bilgi düzeyinin artmasına neden olmaktadır (Ekpoh ve Edet, 2011, s.176). Aynı zamanda girişimcilik eğitimi girişimci becerileri, nitelikleri ve davranışları geliştirmeye katkı sağladığı ifade edilmektedir (Saravanakumar ve Saravan, 2012, s.320). Arasti ve arkadaşları çalışmalarında girişimcilik eğitimi ile girişimcilik bilincini arttırmayı hedeflediği belirtilmiştir (Arasti, vd., 2012, s.3). Rapidere ise girişimcilik eğitiminin, özgüven geliştirmeye yardımcı olduğunu belirtmiştir (Rapidere, 2012, s.11017).

Tablo 1:
Girişimcilik özellikleri

Faktörler	Literatür
Risk Alma	(Henry vd. 2003; Kumar vd. 2003; Mohanty, 2005; Izedonmi ve Okafor, 2008; Kuratko , 2009; Küçük 2009; Kaya vd., 2011; Bozkurt , 2011; Yılmaz ve Sünbül, 2009; İşcan, 2011; Korkmaz , 2012; Bilge ve Bal, 2012)
Fırsatları Değerlendirme	(Izedonmi ve Okafor, 2008; Kaya vd., 2011; Bozkurt , 2011; Yılmaz ve Sünbül , 2009; Bilge ve Bal, 2012)
Yenilik	(Kumar vd. 2003; Mohanty, 2005; Izedonmi ve Okafor , 2008; Kuratko , 2009; Küçük 2009; Kaya vd., 2011; Bozkurt , 2011; İşcan, 2011; Korkmaz , 2012)
Özgüven	(Henry vd.,2003; Kuratko , 2009; Küçük 2009; Kaya vd., 2011; Bozkurt , 2011; İşcan, 2011; Korkmaz , 2012)
Kararlılık	(Henry vd. 2003;Mohanty, 2005; Küçük 2009; Yılmaz ve Sünbül, 2009; Bilge ve Bal, 2012)
Vizyon	(Henry vd. 2003;Kuratko, 2009; Küçük 2009; Yılmaz ve Sünbül, 2009; Bilge ve Bal, 2012)
Yüksek Başarı Güdüsü	(Izedonmi ve Okafor , 2008; Kaya vd., 2011; İşcan, 2011; Korkmaz , 2012)
İletişim Becerisi	(Henry vd., 2003;Mohanty, 2005; Yılmaz ve Sünbül , 2009)
Liderlik Yönlü	(Henry vd., 2003; Kumar vd. 2003; Mohanty, 2005; Yılmaz ve Sünbül , 2009; Bilge ve Bal, 2012)
Esneklik	(Mohanty, 2005 Küçük 2009; Yılmaz ve Sünbül, 2009)
İçsel Kontrol	(Mohanty, 2005; Izedonmi ve Okafor , 2008; Kuratko , 2009; Kaya vd., 2011, İşcan, 2011; Korkmaz , 2012)
Bağımsızlık Arzusu	(Henry vd., 2003; Mohanty, 2005; Izedonmi ve Okafor , 2008; Kuratko , 2009; Kaya vd., 2011; Bozkurt , 2011)

Sonuç olarak girişimcilik eğitimlerinde girişimciliğin desteklenmesi, başarılı olması, girişimcilik bilincinin ve becerilerinin kazandırılması amaçlanmaktadır (Bozkurt, 2011, s.34).

Girişimcilik eğitimi, girişimcinin gelişmesine önemli katkılar sunmaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışmalar incelendiğinde girişimcilik eğitimlerinin amaçları; Girişimcilikle ilgili yararlı bilgiler sunmak, tekniklerin kullanımı ile kapasiteleri arttırmak, iş durumları incelenerek eylem planlarının oluşturulmasını sağlamak, girişimcilik becerilerini tanımlamak ve teşvik etmek, girişimciliği tüm konularda desteklemek ve empati geliştirmek, değişime yönelik tutumları

geliştirmek ve yeni başlayanları ve diğer girişimcileri teşvik etmek olarak belirtilmiştir. (Raposo ve Paço: 2011, s.455).

Son yıllarda Türkiye’de girişimcilik eğitimlerine ayrı bir önem verilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda yürütölen faaliyetlerden biride KOSGEB tarafından verilen girişimcilik destek eğitimleridir. KOSGEB’in verdiği girişimcilik eğitimleri ile girişimciliğin desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve başarılı şletmelerin kurulması hedeflenmektedir. Özellikle KOSGEB uygulamalı girişimcilik eğitimleri girişimcilik kÖltürünü yaygınlaştırmak ve girişimcilerin bir iş planına dayalı olarak kuracakları şletmelerin başarı düzeylerini arttırmak amacıyla düzenlenmektedir. Bu kapsamda verilen eğitimler;

- KOSGEB birimleri tarafından düzenlenen uygulamalı girişimcilik eğitimleri,
- Ulusal ve uluslararası projeler kapsamında,
- KOSGEB tarafından yürütölen uygulamalı girişimcilik eğitimleri,
- Kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen uygulamalı girişimcilik eğitimleri ve
- Yükseköğretim kurumları tarafından örgün eğitim kapsamında verilen girişimcilik derslerinden oluşmaktadır (KOSGEB, Girişimcilik Destek programı yönetmeliği, 2012: s.1-2).

Tablo 2:
Girişimcilik eğitimi: Temel Araştırma Hatları

Araştırma Alanları	Yazarlar
Girişimci Eğitimi ve Girişim Yaratma	Charney & Libecap (2000), Dumas (2001) Kolvereid & Moen (1997), McLarty (2005) Monroe, Allen & Price (1995), Osborne, Falcone & Nagendra (2000), Van der Sluis, Van Praag & Vijverberg (2005)
Girişimci Eğitimi ve Girişimcilik Amacı	Autio et al. (1997), Galloway & Brown (2002), Klapper (2004), Noel (2000) Peterman & Kennedy (2003)
Girişimci Eğitimi ve Fırsat Tanıma	Brännback et al. (2005), DeTienne & Chandler (2004), Dimov (2003)
Girişimci Eğitimi, Girişimci Yetkinlik ve Girişimcilik Oryantasyonu	Alvarez & Jung (2003), Ehrlich et al. (2000), Frank et al. (2005), Galloway et al. (2005)
Başarı ve Kontrol Odağı İhtiyacı için Girişimcilik Eğitimi	Hansemak (1998)
Girişimci Eğitim ve Diğer Girişimci Bilgisi	Kourilsky & Esfandiari (1997)

Kaynak: Raposo ve Paço: 2011:45.

KOSGEB tarafından verilen eğitimler incelendiğinde KOSGEB 2010-2013 döneminde uygulanan “Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri” kapsamında 2010 yılında 11.584 girişimci, 2011 yılında 48.145 girişimci, 2012 yılında 54.750 girişimci ve 2013 yılında 3.762 girişimci olmak üzere toplam 118.241 girişimci düzenlenen eğitimlere katılım sağlamıştır. Eğitimler sonucunda 114.194 girişimci sertifika almaya hak kazanmıştır. Uygulamalı girişimcilik eğitimlerine katılım sağlayarak sertifika almaya hak kazanan girişimcilerden 6.608’i kendi işyerini açarak girişimcilik destek programı kapsamındaki yeni girişimci desteğinden yararlanmıştır. Girişimcilik destek programı kapsamındaki alt destek programı olan yeni girişimci desteğinden işletmesini kuran girişimcilere 67.849.588 TL’si geri ödemesiz (hibe) olmak üzere toplamda 85.095.207 TL tutarında destek ödemesi yapılmıştır (KOSGEB Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 22.03.2013). KOSGEB ’ten alınan bu bilgilerin çalışmamızı desteklediğini ifade edebiliriz. Girişimcilik eğitimi sonucunda toplamda 114.194 katılımcı sertifika almaya hak kazanmış fakat bunların sadece 6.608 ‘i hibe ve krediden faydalanabilmiştir. Bu durum verilen eğitimin başarı düzeyinin oldukça düşük olduğunu göstermektedir. .

Literatürde yer alan girişimcilik eğitimi ile ilgili yapılan bazı çalışmalar Tablo 2’de özetlenmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

Girişimcilik eğitiminde amaç, girişimci özelliğini ortaya çıkararak girişimcilik bakış açısı kazandırmaktır. Girişimcilik eğitimlerinde öncelikle girişimcilere girişimcilik, bilincinin ve becerilerinin kazandırılması amaçlanmaktadır. Çalışmanın amacı, KOSGEB girişimcilik eğitimi kurslarına katılan katılımcıların girişimcilik özelliklerini ölçmek ve alınan bu eğitimlerin katılımcılarda girişimcilik potansiyelini ortaya çıkarıp çıkarmadığını analiz etmektir. Bu kapsamda öncelikle girişimcilik özelliklerine yönelik kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Çalışmadaki anket formu literatür taranarak (Yılmaz ve Sünbül, 2009, s.202-2003; Işcan ve Kaygın, 2011, s.281-282; Bilge ve Bal, 2012, s.140-141) oluşturulmuştur. Literatürden yararlanarak oluşturulan anket formu güvenilirlik analizine tabi tutulmuş ve girişimcilik eğitimi kurslarına katılan katılımcıların girişimcilik özellikleri ağırlıklı ortalamalar hesaplanarak önem derecesi belirlenmiştir.

4. ARAşTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI

Çalışma KOSGEB girişimcilik kurslarına katılan katılımcılar üzerinde gerçekleşmiştir. Araştırmaya katılan katılımcılara e posta yoluyla 200 adet anket formu gönderilmiş ve anketi cevaplamaları istenmiştir. Ancak bu anketlerden 82 adetinden geri dönüş sağlanmıştır. Anket geri dönüş oranının % 41 olduğu grlmştir. Elde edilen 82 adet anket formu incelendiğinde bunlardan 4 adet anket kriterlere uygun olmadığından değerlendirme dışı tutulmuştur. Böylece analize elverişli toplam 78 anket formu değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmanın katılımcılara ulaşılması güçlüğü birinci sınırlılığımızı oluşturmaktadır. Özellikle katılımcıların iletişim bilgilerinden kaynaklanan problemler, telefon numaralarının değerışmesi veya kapanması bunun yanında e-posta adreslerinin olmaması veya aktif bir biçimde kullanılmaması ilk sınırlılığımızı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan katılımcıların eğitim seviyelerinin düşük olması ve anketi anlama güçlüğü ikinci sınırlılığımızı oluşturmaktadır. Katılımcılarla defalarca iletişime geçilerek anket sorularının neyi ifade ettiği açıklanmıştır. nc sınırlılık ise katılımcıların teknolojiyi etkin kullanamamaktan dolayı anket doldurmalarındaki isteksizlik olarak belirlenmiştir.

5. ARAşTIRMANIN BULGULARI

Araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, yaşadığı il gibi demografik özelliklerine ilişkin veriler aşağıdaki Tablo'3 de gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyetlerinin Tablo 3'teki dağılımına göre 23 katılımcı (% 29,5) kadın, 55 katılımcı ise (% 70,5) erkek kişilerden oluşmaktadır

Araştırmaya katılanların eğitim düzeylerinin dağılımlarına göre; 5 katılımcı (%6,4) ilköğretim, 15 katılımcı (%19,2) orta ğretim, 28 katılımcı (%35,9) lise, 11 katılımcı (%14,1) n lisans, 18 katılımcı (%23,1) lisans ve 1 katılımcı ise (%1,3) doktora mezunu kişilerden oluşmaktadır.

Tablo 3:
Örneklem Demografisi

CİNSİYET	Sıklık	%	YAŞ	Sıklık	%
Kadın	23	29,5	18-20	2	2,6
Erkek	55	70,5	21-23	8	10,3
Toplam	78	100	24-26	13	16,7
			27-30	11	14,1
			30 üzeri	44	56,4
			Toplam	78	100,0
EĞİTİM	Sıklık	%	İL	Sıklık	%
İlk Öğretim	5	6,4	Konya	13	16,7
Orta öğretim	15	19,2	Manisa	10	12,8
Lise	28	35,9	Denizli	18	23,1
Ön Lisans	11	14,1	Bitlis	21	26,9
Lisans	18	23,1	Burdur	7	9
Lisansüstü	1	1,3	Diğer	9	11,5
Toplam	78	100,0	Toplam	78	100

Araştırmaya katılan katılımcıların Tablo 3'deki yaşadığı il dağılımına göre 13katılımcı (%16,7) Konya, 10 katılımcı (%12,8) Manisa, 18 katılımcı (%23,1) Denizli, 21 katılımcı (%26,9) Bitlis, 7 katılımcı (%9) Burdur ve9 katılımcı ise (%11,5) diğer illerde yaşamaktadır.

Araştırmaya katılan katılımcıların dağılımlarına göre; 21 katılımcı (%26,9) eğitim sonrası KOSGEB'e Proje hazırladığını ifade etmiş, 57 katılımcı (%73,1) ise hazırlamadığını ifade etmiştir. Araştırmaya katılanların katılımcıların dağılımlarına göre 8 katılımcı (%10,3) KOSGEB'e sunduğu girişimcilik projesi sonucunda hibe veya kredi aldığını ifade etmiştir. 70 katılımcı ise (%89,7) ise KOSGEB'ten Hibe veya kredi almadığını ifade etmiştir.

Tablo 4:
Girişimcilik Eğitimi Sonrası Durum Tablosu

KOSGEB Eğitim Sonrası Proje Hazırladınız mı?	Sıklık	%	KOSGEB Sunduğunuz Projeden Hibe veya Kredi Aldınız mı?	Sıklık	%
Evet	21	26,9	Evet	8	10,3
Hayır	57	73,1	Hayır	70	89,7
Toplam	78	100	Toplam	78	100

Tablo 5:
Girişimcilik Eğitimi Kurslarına Katılan Katılımcıların Girişimcilik Profili ve Cronbach Alpha Değerleri

Faktörler	Faktör Yükleri					α	Açık Vary.	Eigen values	Ağır. Ort.
Yenilikçilik	0,817	0,761	0,761			0,62	3,8	2,09	40,2
Kararlılık	0,883	0,802	0,566			0,616	5,303	5,916	45,71
Esneklik	0,795	0,691	0,663	0,608		0,64	2,249	1,237	21,46
Özgüven	0,794	0,767	0,747	0,66	0,541	0,679	37,76	10,768	47,81
Risk Alma	0,794	0,767	0,747	0,66	0,541	0,61	6,241	8,433	47,54
Fırsatları Değerlendirme	0,902	0,882	0,821	0,704	0,639	0,87	4,545	4,5	42,58
Liderlik Yönlü	0,87	0,861	0,847	0,828	0,789	0,898	3,336	1,835	39,94
İletişim Becerisi	0,918	0,897	0,891	0,886	0,871	0,917	3,255	1,79	34,38
Vizyon	0,848	0,83	0,811	0,701	0,691	0,783	3,072	1,689	29,74
Yüksek Başarı Güdüsü	0,867	0,838	0,787	0,782	0,728	0,846	2,373	1,305	24,62
Bağımsızlık	0,735	0,727	0,652	0,637	0,524	0,683	2,051	1,128	14,56
İçsel Kontrol	0,813	0,786	0,718	0,713	0,584	0,641	1,918	1,055	7,79

Ankette yer alan 60 ifadeye ilişkin verilere güvenilirlik testi uygulanmış analiz sonucunda güvenilirliği düşüren 5 ifade analizden çıkarılmıştır. Geriye kalan 55 ifadenin analiz sonucunda yeterli güvenilirliğin sağlandığı belirlenmiştir. Cronbachs' Alpha =0.948 çıkmış ve 0,60'ın üzerinde olduğu için yeterli görülmüş ve daha sonra kalan 55 ifade faktör analizine tabi tutulmuştur. Faktör analizi sonucuna göre "özgüven" 5 madde, "Risk alma" 5 madde, " Kararlılık" 3 madde, "Fırsatları Değerlendirme" 5 madde, "Yenilikçilik", 3 madde, "Liderlik Yönlü", 5 madde, "İletişim Becerisi", 5 madde, " Vizyon", 5 madde, "Yüksek Başarı Güdüsü", 5 madde, "Esneklik", 4 madde, " Bağımsızlık", 5 madde, "İçsel Kontrol", 5 madde den oluşan 12 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır (Tablo 5).

Özgüven faktöründe yer alan maddelerin yük değerleri 0,794-0,541 arasında, Risk alma faktöründe yer alan maddelerin yük değerleri 0,794-0,541 arasında, Kararlılık faktöründe yer alan maddelerin yük değerleri 0,883-0,566 arasında, Fırsatları

Değerlendirme faktöründe yer alan maddelerin yük değerleri 0,902-0,639 arasında, Yenilikçilik faktöründe yer alan maddelerin yük değerleri 0,817-0,767 arasında, Liderlik Yönlü faktöründe yer alan maddelerin yük değerleri 0,870-0,789 arasında, İletişim Becerisi 0,918-0, 871 arasında, Vizyon faktöründe yer alan maddelerin yük değerleri 0,848-0,691 arasında, Yüksek Başarı Güdüsü faktöründe yer alan maddelerin yük değerleri 0,867-0,728 arasında, Esneklik faktöründe yer alan maddelerin yük değerleri 0,795-0,608 arasında, Bağımsızlık faktöründe yer alan maddelerin yük değerleri 0,735-0,524 arasında, İçsel Kontrol faktöründe yer alan maddelerin yük değerleri 0,813-0,584 arasında bulunmuştur.

Yapılan çalışma sonucunda ölçeğin açıkladığı toplam varyansın % 75,903 olduğu belirlenmiştir. Faktör analizine uygunluğunun sınanması için Bartlett Sınaması ve Kaiser - Mayer - Olkin (KMO) ölçütüne bakılmıştır. Bartlett Sınaması Değeri = 4115,081, KMO değeri = 0,705; $p= 0.000$ olarak hesaplanmıştır. Sosyal bilimler alanındaki araştırmalarda genellikle KMO değerinin 0,60'dan büyük olması örneklem büyüklüğünün yeterli olduğunu göstermektedir. Hesaplanan istatistiklerin doğrultusunda verilerin faktör analizi çalışmasına uygun ve örneklemin yeterli olduğu görülmüştür. Faktör analizi sonucunda elde edilen faktörlerin faktör yükleri, varyansları, eigen ve Cronbach Alpha değeri Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablodaki sonuçlara göre girişimcilikte katılan katılımcıların eğitim sonrası oluşan girişimcilik profillerine ilişkin dağılımlarına göre, Özgüven 47,81 ortalama değer ile girişimcilerde için en önemli özellik olarak görülmektedir. Girişimcilik eğitiminin katılımcılarda özgüveni arttırmaya katkı sağladığı görülmektedir. Risk alma 47,54 ortalama değer olarak ikinci sırada gelmektedir. Bu durum girişimcilik eğitiminin sonucunda oluşan özgüvene bağlı olarak risk alma özelliğine katkı sağlamıştır. Tablodaki dağılımlara göre 45,71 ortalama değer ile kararlılık, 42, 58 ortalama değer ile Fırsatları değerlendirme, 40, 20 ortalama değer ile Yenilikçilik, 39,94ortalama değer ile Liderlik yönü, 34,38 ortalama değer ile İletişim becerileri, 29,74 ortalama değer ile Vizyon, 24,62ortalama değer ile Yüksek başarı güdüsü, 21,46, ortalama değer ile Esneklik, 14,56 ortalama değer ile Bağımsızlık ve 7,79 ortalama değer ile İçsel kontrol şeklinde sıralanmıştır. Bu sonuçlar göre girişimcilik eğitimi sonrasında oluşan girişimcilik özelliklerine önemli derecede katkı sağlamaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyetlerinin Tablo 3'teki dağılımına göre 23 katılımcı (%29,5) kadın, 55 katılımcı ise (%70,5) erkeklerden oluşmaktadır. Daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında Türkiye'de kadın girişimci oranının %28 civarında olduğu görülmektedir. Aradan geçen süre zarfında %1,5 oranında artış görülmektedir. Bu artışın nedeni KOSGEB tarafından verilen girişimcilik eğitiminden kaynaklandığı düşünülmektedir. Aslında bu oran Avrupa dışındaki diğer ülkelere göre düşük olduğu ifade edilebilir. Rusya'da bu oran % 80'dir Latin Amerika ülkelerinde kadın ve erkek girişimci sayıları birbirine eşittir. Asya pasifik bölgesinde yer alan Avustralya'ya bakıldığında yenilik güdümlü ülkeler arasında en büyük kadın girişimci oranına sahip olduğu görülmektedir. Malezya'da kadın ve erkek girişimci sayıları hemen hemen eşittir. Batı Avrupa'sında kadın girişimci oranı yaklaşık %80 civarında olup, birleşik devletlerde bu oran %85'dir (Bozkurt, 2011, s.44).

Araştırmaya katılan katılımcıların dağılımlarına göre; 21 katılımcı (%26,9) eğitim sonrası KOSGEB'e Proje hazırladığını ifade etmiş 57 katılımcı (%173,1) ise hazırlamadığını ifade etmiştir. Araştırmaya katılanların katılımcıların dağılımlarına göre 8 katılımcı (%10,3) KOSGEB'e sunduğu girişimcilik projesi sonucunda hibe veya kredi aldığı ifade etmiştir. 70 katılımcı ise (%89,7) ise KOSGEB'ten hibe veya kredi almadığını ifade etmiştir. Bu durum KOSGEB tarafından verilen eğitimin uygulamada verimsiz olduğunu göstermektedir. Çalışma kapsamında eğitimlerin girişimcilik bilincinin oluşmasına katkı sağladığı görülmektedir. Fakat uygulamada verilen girişimcilik eğitiminin düşük bir başarı gösterdiği ifade edilebilir.

Elde edilen sonuçlara göre girişimcilik eğitimi kurslarına katılan katılımcıların eğitim sonrası oluşan girişimcilik profillerine ilişkin dağılımlara göre, Özgüven 47,81 ortalama değer ile girişimcilerde için en önemli özellik olarak görülmektedir. Özellikle girişimcilik eğitiminin katılımcılarda özgüveni arttırmaya katkı sağladığı görülmektedir. Risk alma 47,54 ortalama değer olarak ikinci sırada gelmektedir. Bu durum girişimcilik eğitiminin sonucunda oluşan özgüvene bağlı olarak risk alma özelliğine de katkı sağlamaktadır.

Girişimcilik eğitimlerindeki önemli sorunlardan biri uygulama sonrası süreçte ortaya çıkmaktadır. Literatürde uygulamalar yapılmakta fakat bu uygulamaların yetersiz olduğu görülmektedir. Bu yüzden adaylar sahaya çıktıklarında zorlanmakta dolayısıyla girişim fikirlerine sahip olsalar bile tam anlamıyla bunu nasıl yapacakları

konusunda yeterli tecrübeye sahip olmadıklarından vazgeçmektedirler. Bu durumda verilen uygulamalı girişimcilik eğitiminde uygulama aşamasının daha fazla olması gerekliliğini ortaya çıkmaktadır.

Girişimcilik eğitimleri, genelde girişimcilik konusunda düşük deneyime sahip olan eğitmenler tarafından verilmektedir. Eğitmenlerin büyük bir kısmı yaşamları boyunca bir girişimde bulunmamış memuriyet geçmişine sahip kişilerden oluşmaktadır. Bu yüzden bu eğitmenler kursiyelerde yeteri kadar heyecan, yaratıcılık ve yeni fikirlerin oluşmasına katkı sağlayamamaktadırlar. Bu yüzden girişimcilik eğitiminin üç farklı eğitmen ile verilmesini önermekteyiz. Bu eğitmenlerden birincisi teorisyen (temel girişimcilik bilgileri veren akademisyen), ikincisi diğer eğitmen, yaşanılan yerde değişik girişimcilik uygulamalarına imza atmış bir girişimci ve üçüncü eğitmen ise daha önce bir girişimcilik eğitimine katılmış ve proje hazırlamış eski bir kursiyer olmalıdır. Böylelikle adaylar hem temel girişimcilik eğitimini hem de uygulamada girişimciliğin nasıl uygulandığını öğrenmiş olacaklardır.

KOSGEB eğitimlerine katılacak katılımcıların belli özelliklere sahip olmasını önermekteyiz. Girişimcilik eğitimine katılan katılımcıların geri dönüş oranına bakıldığında katılımcıların %89,7'si herhangi bir girişimde bulunmadığı görülmektedir. Aynı zamanda girişimde bulunanların % 10,3'ü ise hibe krediden faydalanma arzusunda oldukları fakat uzun soluklu girişimler gerçekleşmedikleri görülmektedir. Sonuç olarak bu oranlara bakıldığında girişimcilik eğitimlerinin verimliliğinin oldukça çok düşük olduğu görülmektedir.

Çalışmada girişimci takip sisteminin kurulması gerekliliği de önerilmektedir. Bu sistem sayesinde girişimcilik eğitimi alan katılımcıların takibi yapılarak, verilen eğitimlerin verimliliği ölçülmelidir.

Girişimcilik eğitimini başarıyla tamamlayan adaylar için KOSGEB bünyesinde "Girişimci Danışma Birimi" kurulmalıdır. Genelde eğitim veren eğitmenlerin eğitim sonunda adaylar ile iletişimi kesilmektedir. Bu nedenden dolayı uzun vadede adayların danışabilecekleri bir birim kurulması, girişimcilik eğitimini başarıyla tamamlayan adayların proje yazma isteklerini artıracaktır. Bu durum girişimcilik eğitiminin amacına ulaşmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- ARASTI, Z., FALAVARJANI, M.K., ve IMANIPOUR, N. (2012). A Study of Teaching Methods in Entrepreneurship Education for Graduate Students, *Higher Education Studies*, 2,(1): 2-10,
- AYTAÇ, Ö.,(2006), Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 15:139-160
- BİLGE, H., & BAL V. (2012). Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2012/2, (16):131-148.
- BOZKURT, Ç. Ö. (2011). **Dünyada Ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi Başarılı Girişimciler Ve Öğretim Üyelerinden Öneriler**, Ankara: Detay Yayıncılık.
- ÇETİN, S., (2009), Vizyon Yönetimi, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 22: 95-103
- EKPOH, I. U., ve EDET, A. O. (2011). Entrepreneurship Education and Career Intentions of Tertiary Education Students in Akwa Ibom and Cross River States, Nigeria, **International Education Studies**, 4, (1): 172-178
- ERDOĞAN, B.Z. (2009). **Girişimcilik ve Kobiler Teori ve Uygulama**, Bursa, Ekin Yayıncılık.
- HENRY, C., HILL, F., & LEITCH, C. (2003). *Entrepreneurship education and Training, England*: Ashgate Publishing Ltd.,
- IZEDONMİ, F., ve OKAFAR, C. (2005). Assessment Of The Entrepreneurial Characteristic And Intentions Among, **Academic IFE Psycholog**, 16, (2): 153-168.
- İşCAN, Ö., ve KAYGIN, F. (2011). Potansiyel Girişimciler Olarak Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, **Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi**, 3,(2):275-286.
- KAYA, D., GÜZEL; D., ve ÇUBUKÇU, B. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması: Atatürk Üniversitesinde Bir Araştırma, **Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi**, 1, (2): 77-89.
- KILIÇ, R., KEKLİK, B., ve ÇALI, N. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İİBF İşletme Bölümü Örneği, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 17, (2): 423-435.
- KORKMAZ, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği, **Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi**, XIV, II, 209-226

- KARAGÖZ, Y. ve KÖSTERELİOĞLU İ., (2008), İletişim Becerileri Değerlendirme ölçüsünün Faktör Analizi ile Geliştirilmesi, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 21: 81-98
- KUMAR, S. A., POORNİM, S.C., ABRAHAM, K.M. ve JAYASHREE, K. (2003). **Entrepreneurship & Development**, New Delhi: New Age International Publishers
- KURATKO, F.D., ve HODGETTS, M.R. (2009). **Entrepreneurship Theori Process Practice**. (4 rd ed.). Canada: Congage Learning Products
- KÜÇÜK, O. (2009). **Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi** (3. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- MACKO, A., ve TYSZKA, T. (2000), Entrepreneurship and Risk Taking, *Applied psychology*, 58, (3),: 469-487.
- MOHANTY, S. K. (2005), **Fundamentals of Entrepreneurship**, India: Practice-Hall of India,
- NAKTİYOK, A. (2004). **İç Girişimcilik**, İstanbul: Beta Yayınevi.
- NAPIER, H. A., RİVERS, N. O., WAGNER, W. S., ve NAPIER J. B. (2006). **Creating A Winning E-Business**. (2rd. Ed.). USA: Cengage Learning
- RAPİDERE, S. (2012). South African University Entrepreneurship Education African, **Journal Of Business Management**, 6, (44): 11015-11022.
- RAPOSO, M., & PAÇO D. A. (2011), Entrepreneurship Education: Relationship Between Education And Entrepreneurial Activity, **Psicothema**, 23, (3): 453-457.
- SARAVANAKUMAR, M., ve SARAVANAN, S. (2012). Entrepreneurship Education Shaping Students, Entrepreneurial Intention **European Journal of Social Sciences**, 33, (2): 317-323.
- SATI, Z.E., IŞIK, Özlem (2011), **İnovasyon Ve Stratejik Yönetim Sinerjisi: Stratejik İnovasyon** Celal Bayer Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (2): 538-559
- SHANE, S., LOCKE, A. E., ve COLLİNS, J. C. (2003). Entrepreneurial Motivation, **Human Resource Management Review**, 13: 257-279.
- YENİÇERİ, Ö., İNCE, M., (2005). **Bilgi Yönetim Stratejileri ve Girişimcilik**, I.Baskı, İstanbul, IQ Kültür Sanat Yayıncılık
- YILMAZ, E., ve SÜNBÜL, A. M. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 21: 195-2003.